

మహిళలు

జీవిత చరిత్ర, ధర్మాలు

సావిత్రి

సదాశివ సమారంభం

గురు దక్షిణామూర్తి

గురు వేదవ్యాస మహర్షి

గురు కౌతిక మహర్షి

గురు నారద మహర్షి

గురు వాల్మీకి మహర్షి

గురు శిక్షవృక్ష

శంకరాచార్య మధ్యమాం

గురు దత్తాత్రేయ

గురు బాలరాజ్

గురు గౌరమ బుద్ధ

గురు ఆదిశంకరాచార్య

గురు రామానుజాచార్యులు

గురు జ్ఞానేశ్వర్

గురు రవిదాస్

గురు కబీర్ దాస్

గురు చైతన్య మహా ప్రభువు

గురు నానక్

గురు రాఘవేంద్ర స్వామి

గురు పీఠప్రభాకర స్వామి

యోగి వేమన

అస్మదాచార్య పర్యంతం

గురు తైలింగ స్వామి

గురు లాహిరీ మహాశయి

గురు రామకృష్ణ పరమహంస, అమ్మ శారదాదేవి

గురు వివేకానంద

గురు హాయి బాలా

గురు ఆరబింద్

గురు రమణ మహర్షి

గురు యోగానంద

గురు చక్రవర్తి ప్రభుపాద

గురు మళయాళస్వామి

గురు విద్యాప్రకాశానందగిరి

గురు చంద్రశేఖర పరమారాధ్య

వందే గురుపరంపరాం...

నన్ను “నేను” తెలుసుకోవటానికి

నన్ను “నేను” మార్పుకోవటానికి

“నేను” గా ఉండటానికి

మరియు అత్యుత్తమ జీవన విధానానికి

కావలసిన భక్తి,జ్ఞాన,కర్మ,ధర్మ సమాచారం ఒకేచోట తెలుగులో ఉచితంగా!

సాధారణంగా వేదాంతం తెలుసుకోవాలనే కోరిక వుంటుంది, కాని గ్రంథాలు అందుబాటులో లేవు. ఇంకొకరి దగ్గర గ్రంథాలు వుంటాయి, కాని జిజ్ఞాసువులకి ఎక్కడ ఉన్నవో తెలియదు. అలాగే కొన్ని లైబ్రరీ లో కొన్ని రకాల పుస్తకాలు మాత్రమే లభ్యం అవుతున్నాయి, అంతేగాక విలువైన గ్రంథాలు సరైన సంరక్షణ లేక కనుమరుగైపోతున్నాయి, కనుక మన అందరి కోసం భారత ప్రభుత్వం పురాతన ఆధ్యాత్మిక గ్రంథాలను సంరక్షించే నిమిత్తం ఎంతో శ్రమతో కంప్యూటరీకరణ ద్వారా ఒక చోట చేర్చుతూ ఆన్ లైన్ చేయటం జరిగింది. ఇటువంటి విలువైన జ్ఞాన సంపదను మరింత సులభంగా అందుబాటులోకి తీసుకురావటానికి సాయి రామ్ సేవక బృందం ఉడతా భక్తి గా ఇప్పటివరకే దాదాపు 5000 పుస్తకాలను వివిధ వర్గాలుగా విభజించి PDF(eBOOK) రూపంలో ఆన్ లైన్ లో ఉచితంగా అందించటం జరిగింది. కనుక ప్రతి ఒక్కరు ఈ సదవకాశాన్ని సద్వినియోగం చేసుకోగలరు. ఇందుకు సహాయం అందించిన భారత ప్రభుత్వపు వెబ్ సైట్(డిజిటల్ లైబ్రరీ అఫ్ ఇండియా <http://www.new.dli.ernet.in>), ఆర్కైవ్ వెబ్ సైట్(<https://archive.org>), గూగుల్ వెబ్ సైట్(<https://www.google.co.in>), మైక్రోసాఫ్ట్ వెబ్ సైట్(<http://www.microsoft.com>) కు మేము ఋణపడివున్నాము.అలాగే ఇటువంటి బృహత్తర కార్యక్రమానికి పెద్ద మొత్తం లో గ్రంథాలను అందించిన తిరుమల తిరుపతి దేవస్థానమునకు కూడా మనం ఋణపడివున్నాము. సాయి రామ్ సేవక బృందం కోరుకొనేది ఒక్కటి, ప్రతి ఇల్లు ఆధ్యాత్మిక జ్ఞాన గ్రంథాలతో నిండిపోవాలన్నదే మా కోరిక.

ఈ గ్రంథాలను ఉచితంగా ఆన్ లైన్ లో చదువుటకు, దిగుమతి(డౌన్లోడ్) చేసుకొనుటకు గల మార్గాలు:

- 1) భారత ప్రభుత్వపు వెబ్ సైట్: <http://www.new.dli.ernet.in> లేక <http://www.dli.ernet.in>
- 2) సాయి రామ్ వెబ్ సైట్: <http://www.sairealattitudemanagement.org>
- 3) సాయి రామ్ గూగుల్ సైట్: <https://sites.google.com/site/sairealattitudemanagement>
- 4) ఆర్కైవ్ వెబ్ సైట్: <https://archive.org/details/SaiRealAttitudeManagement>

ఈ జ్ఞాన యజ్ఞం పై గల సలహాలు,సూచనలకు సేవక బృందాన్ని సంప్రదించుటకు: sairealattitudemgt@gmail.com

సాయి రామ్ భక్తి,జ్ఞాన సమాచారం: <https://www.facebook.com/SaiRealAttitudeManagement>

సాయి రామ్ భక్తి,జ్ఞాన సంబంధ వీడియోలు: <https://www.youtube.com/user/sairealattitudemgt>

ఈ జ్ఞాన యజ్ఞంలో ప్రతి ఒక్కరు పాల్గొని, ఈ అవకాశాన్ని సద్వినియోగం చేసుకొని,మీరు సంతృప్తులైతే మరొక సాధకునికి, జిజ్ఞాసువులకు మార్గం చూపించగలరని ఆశిస్తున్నాము. మీరు చదువుకోవటంలో ఏమైనా ఇబ్బంది కలిగితే సేవక బృందంను సంప్రదించగలరు. ఒకవేళ మా సేవలో ఏమైన పొరపాటు వస్తే మన్నించగలరు.

ఈ గ్రంథపు భారత ప్రభుత్వ డిజిటల్ లైబ్రరీ గుర్తింపు సంఖ్య: 2990100028641

గమనిక: భక్తి,జ్ఞాన ప్రచారార్థం ఉచితంగా eBook రూపంలో భారత ప్రభుత్వపు సహాయంతో ఇవ్వడం జరిగింది. ఈ గ్రంథముపై వ్యాపార,ముద్రణ హక్కులు రచయిత,పబ్లిషర్స్ కి గలవు, కనుక వారిని సంప్రదించగలరని మనవి చేసుకొంటున్నాము.

SaiRealAttitudeManagement(SAI RAM) - సాయి నిజ వ్యక్తిత్వ నిర్వహణ(సాయి రామ్)

*** సర్వం శ్రీ సాయినాథ పాద సమర్పణమస్తు ***

భారత ప్రభుత్వపు వెబ్ సైట్ - డిజిటల్ లైబ్రరీ అఫ్ ఇండియా

<http://www.new.dli.ernet.in>

Digital Library of India: Inc. X

www.new.dli.ernet.in

Digital Library of India

Hosted by: Indian Institute of Science, Bangalore in co-operation with
CMU, IIT-H, NSF, ERNET and MCIT for the Govt. of India and 21 major participating centres.

Home Vision Mission Goals Benefits Content Selection Current Status People Funding Copyright Policy FAQ RFP

Books Journals
Newspapers
Palm-Leaves (Manuscripts)

Title:

Author:

Year: to

Subject: Any Subject

Language:

Scanning Centre: Any Centre

[Presentations and Report](#)
[Statistics Report](#)
[Status Report](#)
[Feedback](#) | [Suggestions](#) |
[Problems](#) | [Missing links or](#)
[Books](#)

Click [here](#) for PDF collection
DLI MIRROR at IUCAA Data Center PUNE

For the first time in history, the Digital Library of India is digitizing all the significant works of Mankind.

[Click Here to know More about DLI](#) ^{New!}

Books	Journals	Newspapers	Manuscripts
<ul style="list-style-type: none">Rashtrapati BhavanCMU-BooksSanskritTTD TirupathiKerala Sahitya Akademi	<ul style="list-style-type: none">INSA	<ul style="list-style-type: none">Times of IndiaIndian ExpressThe HinduDeccan HeraldEenaduVaartha	<ul style="list-style-type: none">Tamil Heritage FoundationAnnaUniversity ^{New!}

Title Beginning with.

A	B	C	D	E	F	G	H	I	J	K	L	M	N	O	P	Q	R	S	T	U	V	W	X	Y	Z
---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---

Author's Last Name

A	B	C	D	E	F	G	H	I	J	K	L	M	N	O	P	Q	R	S	T	U	V	W	X	Y	Z
---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---

Year

1850-1900	1901-1910	1911-1920	1921-1930	1931-1940	1941-1950	1951-
-----------	-----------	-----------	-----------	-----------	-----------	-------

Subject

Astrophysics	Biology	Chemistry	Education	Law	Mathematics	Mythology	Religion	For more subjects...
--------------	---------	-----------	-----------	-----	-------------	-----------	----------	----------------------

Language

Sanskrit	English	Bengali	Hindi	Kannada	Marathi	Tamil	Telugu	Urdu
----------	---------	---------	-------	---------	---------	-------	--------	------

అతి విశిష్టం ఈ దానం!

స్వామి వివేకానంద

“దానాలలోకెల్లా ఆధ్యాత్మిక విద్యాదానం చాలా శ్రేష్టమైంది! దాని తరువాతిది లౌకిక జ్ఞానదానం, ప్రాణదానం, అన్నదానం” అని వ్యాసమహర్షి చెప్పారు.

మన ఆధ్యాత్మిక జ్ఞానం భారతదేశ హద్దులలో నిలిచి పోకూడదు. లోకమంతటినీ ఆవరించాలి! ఇలా లోకవ్యాప్తమైన ధర్మప్రచారాన్ని మన పూర్వులు చేశారు. హైందవ వేదాంతం ఎన్నడూ ఈ దేశం దాటి పోలేదని చెప్పేవారూ, మతప్రచారార్థం తొలిసారిగా, పరదేశాలకు వెళ్ళిన సన్యాసిని నేనే అని చెప్పేవారూ, తమ జాతిచరిత్ర నెరుగని వారే! ఇలాంటి సంఘటనలు ఎన్నోసార్లు జరిగాయి. అవసరమైనప్పుడల్లా, భారతీయ ఆధ్యాత్మిక జ్ఞానప్రవాహం వెల్లువలా లోకాన్ని ముంచెత్తుతూ వచ్చింది.

రాజకీయ ప్రచారాన్ని రణగొణధ్వనులతో, యోధులతో సాగించవచ్చు. అగ్నిని కురిపించి, కత్తిని జళిపించి, లౌకిక జ్ఞానాన్నీ సంఘనిర్మాణ విజ్ఞానాన్నీ విరివిగా ప్రచారం చేయవచ్చు. కానీ ఆధ్యాత్మిక జ్ఞానదానం కళ్ళకు కనిపించకుండా, చెవులకు వినిపించకుండా కురుస్తూ, రోజూ పువ్వుల రాసుల్ని వికసింపజేసే మంచులాగా నిశ్శబ్దంగా జరగవలసి ఉంది. భారతదేశం నిరాడంబరంగా, లోకానికి మళ్ళీ మళ్ళీ చేస్తూ వచ్చిన దానమిదే!

మిత్రులారా! నేను అవలంబించే విధానాన్ని తెలియజేస్తాను వినండి. భారతదేశంలోనూ, ఇతర దేశాల్లోనూ మన పారమార్థిక ధర్మాలను బోధించడానికి తగినవారుగా మన యువకుల్ని తయారు చేయడానికై భారతదేశంలో కొన్ని సంస్థలను నెలకొల్పాలి! ఇప్పుడు మనకు కావలసింది బలిష్ఠులు, జవసంపన్నులు, ఋజువర్తనులు, ఆత్మ విశ్వాసపరులు అయిన యువకులు. అలాంటి వారు నూరుమంది దొరికినా, ప్రపంచం పూర్తిగా పరివర్తన చెందగలుగుతుంది!!

ఇచ్చాశక్తి తక్కిన శక్తులన్నీ కన్నా బలవత్తరమైంది. అది సాక్షాత్తూ భగవంతుని దగ్గరి నుండి వచ్చేదే కాబట్టి దాని ముందు తక్కినదంతా లొంగిపోవలసిందే. నిర్మలం, బలిష్ఠం అయిన ‘ఇచ్చ’ (సంకల్పం) సర్వశక్తిమంతమైంది. దానిలో మీకు విశ్వాసం లేదా? ఉంటే మీ మతంలోని మహోన్నత ధర్మాలను ప్రపంచానికి బోధించడానికై కంకణం కట్టుకోండి. ప్రపంచం ఆ ధర్మాల కోసమై ఎదురుచూస్తోంది. అనేక శతాబ్దాలుగా ప్రజలకు క్షుద్రసిద్ధాంతాలు నేర్పడం జరిగింది. వారు వ్యర్థులని ప్రపంచమంతటా బోధలు జరిగాయి. ఎన్నో శతాబ్దాల నుండి వారు ఈ బోధనల వల్ల భయభ్రాంతులై, పశుప్రాయులైపోతున్నారు. తాము ఆత్మస్వరూపులమనే మాటను వినడానికైనా వారెన్నడూ నోచుకోలేదు. “నీచాతినీచుడిలో కూడా ఆత్మ ఉంది. అది అమృతం, పరమ పవిత్రం, సర్వశక్తిమంతం, సర్వవ్యాపకమైనది” అని వారికి ఆత్మను గురించి చెప్పండి. వారికి ఆత్మవిశ్వాసాన్ని ప్రసాదించండి. ❖

మూలం: శ్రీ రామకృష్ణ ప్రభ - ఫిబ్రవరి 2014

శ్రీమదా

శ్రీ.లక్ష్మణయ్యనామ

035, 3LM, 1
M80

36379

తెనుగు తిరుపతి దేవస్థానము
తిరుపతి

సావిత్రి

రచన :

శ్రీ సముద్రాల లక్ష్మణయ్య

ప్రధానసంపాదకుడు :

డాక్టర్ ఎస్. బి. రఘునాథాచార్య

ప్రచురణ :

శ్రీ పి. వి. ఆర్. కె. ప్రసాద్, ఐ. వి. ఎస్.

కార్యనిర్వహణాధికారి,

తిరుమల తిరుపతి దేవస్థానములు, తిరుపతి

1 9 8 0

స్వాగతం !!

శ్రీనివాసదయోద్భూతా బాలానాం స్ఫూర్తిదాయినీ ।

భారతీ జయతాల్లోకే భారతీయగుణోజ్జ్వలా ।

ఖండ ఖండాంతరాల్లో నాగరికత కన్నువిప్పేనాటికే సభ్యతకు సంస్థాపన, నైతిక-ధార్మికాదర్శాలకు పేరుపడ్డది మన భరితఖండం. ఈ గడ్డపై పుట్టిన ప్రతిమాన పుడు అధర్మాన్ని ఎదిరిస్తూ, ధర్మాచరణంలో తన జీవితాన్ని పండించుకొని, మాధి వాభిముఖంగా నడచి మహనీయకీర్తి నార్జించినవాడే. అలాంటి మహాత్ముల సన్నిధి మన నుఖ సంతోషాలకు పెన్నిధి. కనీసం వారి జీవితాదర్శాలు మనస్సుల్లో మెలితే వాటిప్రభావం మనమీద ఎంతో ఉంటుంది. 'నేను భారతీయుణ్ణి' ఇది తర తరాల నుంచి వస్తున్న నా సంప్రదాయం', 'ఇది నాకర్తవ్యం' అని ప్రతి బాలుడు, బాలిక, ఈదేశ సేవకు తనను అంకితం చేసుకుంటారు.

నిజానికి ఈదేశంలో ఎందఱో మహానుభావులు, మహాపురుషులు, మహాపతి ప్రతలు, మహావీరులు పుట్టి, పెరిగి, చక్కని సంస్కృతికి పునాదులు వేశారు. స్వచ్ఛ మైన జీవనవాహినిని మనదాకా ప్రవహింపజేశారు. ఆహా! మనమెంత అద్భుత వంతులం! మన వెనుక ఎంత ఉదాత్తమైన చరిత్ర ఉంది! ఆ పుణ్యపురుషులు, మహాసాధ్వులు, ఇక్కడ పుట్టకపోతే మనదిగా మనం చెప్పకొనే మహత్తరమైన ఈ సంస్కృతి, సభ్యత మనకెలా సంక్రమించేవి? వాళ్లను అర్థం చేసుకోవడం, వాళ్ల చరిత్ర మననం చేసుకోవడం, వారి ఆదర్శాలు న్మరించడం కూడ మనకు గొప్ప విజ్ఞానాన్నందించే విద్యాభ్యాసం. అది ముందు ముందు మనజాతి జీవనప్రవాహంలో కొన్ని ఏండ్లదాకా చెక్కుచెదరని స్ఫూర్తిసౌరభాలను స్రవజిమ్ముతుంది. అందుకే శ్రీనివాసబాలభారతి ఉదయించింది. ఎందఱో మహానుభావుల్ని మీముందుంచుతోంది. ఇక మీదే ఆలస్యం. బాలలూ! రండి! రండి!

నిండుమనస్సుతో మీకిదే మాస్వాగతం !

యముని చేతుల్లో పడ్డ ప్రాణాలు తిరిగి వస్తాయా? మృత్యు
ముఖంలో ప్రవేశించిన జీవి మళ్లా బ్రతుకుతుందా? ఎలా బ్రతుకు
తుంది? ఇవన్నీ అసంభవమైన విషయాలు. కాదు కాదు. వినయ
విధేయతలతో, పాతివ్రత్యంతో, యమధర్మరాజును మెప్పించి భర్త
ప్రాణాలను తిరిగి సంపాదించిన ఒక రాకుమార్తె మనచరిత్రలో ప్రముఖ
స్థానాన్నాక్రమించింది. మహాపతివ్రతగా కీర్తింపబడింది. ఒక సంవ
త్సరం కంటే అతడు బ్రతకడని తెలిసి కూడా వివాహం చేసుకొని,
సిరిసంపదల్లో పుట్టించైనా భర్తతో ఆశ్రమంలో సామాన్య జీవనం
గడపింది. అటు అత్తమామల ఆదరాన్ని, ఇటు తల్లి దండ్రుల అభి
మానాన్ని సమానంగా పొందగల్గిన ఆ యువతి ఎవరో తెలుసా? సత్య
వంతుని భార్య సావిత్రి.

- ప్రధాన సంపాదకుడు

సా వి త్రి

“జాతస్య మరణం ద్రువం” అని భగవంతుని మాట. పుట్టినవాడు ఎలాగూ చావక తప్పదు. వయసు చెల్లిన వాళ్ళు మరణిస్తే అంతగా దుఃఖించవలసిన పని లేదు. కాని పిల్లలూ, యువకులూ అకాలమరణానికి గురైతే ఎంతగానో దుఃఖిస్తాం. అయినా మనం చేయగలిగింది ఏమీ లేదు.

అశ్వపతి సంతానం :

ప్రాచీనకాలంలో మద్రదేశం నకల సంపదలతో తులదూగుతూ వుండేది. అశ్వపతి అనే రాజు ఆదేశాన్ని పరిపాలించే వాడు. ఆయనకు అన్నివిధాలా తగిన యిల్లాలు మాళవి. ఆయన ప్రజలను కన్నబిడ్డలాగా చూచుకొనేవాడు. ప్రజలు కూడ ఆయన్ను కన్నతండ్రిలాగా ప్రేమించేవారు.

అశ్వపతికి భోగభాగ్యాలలో ఏకొంటా లేదు. అయినా సంతానం లేకపోవడం వల్ల ఆయనకు సంతోషం కరువైంది. ఆయన తనలో తాను ఇలా చింతించేవాడు — “నాతర్వాత ఈ రాజ్యాన్ని ఎవరు పాలిస్తారు? రాజు లేకపోతే ప్రజలకు రక్షణ వుండదు. అరాజకమైన దేశం దుష్టుల పాలవుతుంది. అప్పుడు ప్రజలు కష్టాల పాలవుతారు. ఇందుకు నేను ఏంచేయాలి.” ఇలా చింతిస్తూ ఆయన ఎలాగయినా సంతానం పొంది తీరాలని అనుకొన్నాడు.

నీకు కూతురే పుడుతుంది :

సంతాన కాంక్షతో ధర్మపత్ని నమేతంగా అశ్వపతి సావిత్రిదేవిని ఉపాసించాడు. ఉపాసన వద్దెనిమిది సంవత్సరాలు నిర్విఘ్నంగా కొనసాగింది. చివరికి దేవి ప్రత్యక్షమై వరం కోరుకొమ్మన్నది.

రాజు జగన్నాథకు సాష్టాంగనమస్కారం చేసి “దేవీ! పుత్రుణ్ణి ప్రసాదించు” అని ప్రార్థించాడు. “రాజా! నీకు పుత్రిక కలుగుతుంది” అని దేవి చెప్పింది. తన కోరిక పుత్రుడి మీదనే ఉన్నదని రాజు మళ్ళీ విన్నవించుకొన్నాడు.

అప్పుడు దేవి “రాజా! నీవు కుమారుణ్ణి కోరి నన్ను సేవించావని నాకు తెలుసు. బ్రహ్మదేవుడితో ఈ విషయం ప్రస్తావించాను. ఆ దేవుడు నీకు పుత్రికనే అనుగ్రహించాడు. నీకు కలుగబోయే కుమార్తె మహాపవిత్ర చరిత్ర. ఆమె సౌశీల. ప్రభావం వల్ల తర్వాత నీకు కొడుకులు గూడ పుట్టారు” అని చెప్పి అంతర్ధానమయింది.

సావిత్రి పుట్టింది :

తర్వాత కొంత కాలానికి మాళవి గర్భం ధరించి శుభలగ్నంలో పుత్రికను ప్రసవించింది. సావిత్రిదేవి వరప్రసాదం కాబట్టి రాజు బిడ్డకు ‘సావిత్రి’ అని నామకరణం చేశాడు. రాజదంపతులు గారాబంతో అమ్మాయిని పెంచుతున్నారు. శుక్లపక్షంలో చంద్రకళలాగా సావిత్రి దినదినాభివృద్ధి పొందింది. చదువులోనూ, సౌందర్యంలోనూ, సౌశీల్యంలోనూ ఆమె సాటిలేని మేటి అనిపించుకొన్నది.

సత్యవంతునిపై వలపు :

క్రమంగా సావిత్రికి పెండ్లి వయసు వచ్చింది. అశ్వపతి కుమార్తెకు అన్ని విధాలా తగిన వరుణ్ణి అన్వేషించే ప్రయత్నం ప్రారంభించాడు.

సాశ్వదేశానికి రాజు ద్యుమత్సెనుడు. ఆయనకొడుకు సత్యవంతుడు. అతడు అందంలో మన్మథుణ్ణి మించినవాడు. గుణవంతులలో అతనితో సమానుడు మరొకడు లేడు. ఆరాజపుత్రుణ్ణి గూర్చి కర్ణాకర్ణికగా విని సావిత్రి అతనిపై వలపు పెంచుకొన్నది. అయినా సిగ్గువల్ల ఆమె ఎవరితోనూ తన అభిప్రాయం వెల్లడి చేసింది కాదు. ఇలా కొన్ని రోజులు గడచిపోయాయి.

నీకు నచ్చినవాణ్ణి కోరుకో ! :

ఒకరోజు త్రిలోకసంచారి నారదమహర్షి అశ్వపతి చెంతకు వచ్చాడు. రాజు మునీంద్రుణ్ణి యథావిధిగా పూజించాడు. ఇంతలో శృంగారాధిదేవతలా వున్న సావిత్రి చెలికత్తెలతో విలాసంగా విహరిస్తూ అక్కడికి వచ్చి తండ్రీకి, మునీంద్రుడికి నమస్కరించింది.

నారదుడు ఆమెను చూచి “రాజా! పెళ్ళియీడు వచ్చిన ఈ కన్యకను తగిన వరుడికిచ్చి వివాహం చేయకుండా ఇలా ఎందుకుంచావు ?” అని ప్రశ్నించాడు. “మునీంద్రా! ఆప్రయత్నంలోనే వున్నాను” అని రాజు సమాధానం చెప్పాడు. తర్వాత కుమార్తెను చూచి “అమ్మా ! అదేపనిగా అంతటా వెదుకుతున్నాను. కాని నీకు తగినవాడు కనిపించలేదు. నీకు నచ్చినవాణ్ణి నీవే కోరుకో. సంతోషంగా వివాహం జరిపిస్తాను” అని చెప్పాడు.

సావిత్రి సిగ్గుతో తల వంచుకొన్నది. అయినా తనకోరిక ప్రకటించటానికి తగిన సమయం అదే కాబట్టి సిగ్గును కాస్తా ప్రక్కకునెట్టి సత్యవంతుణ్ణి తాను ప్రేమించిన విషయం మెల్లగా తెలియపరిచి ఇలా అన్నది— “నాన్నా! ద్యుమత్యేన మహారాజు దైవయోగంవల్ల కన్నులు పోగొట్టుకున్నాడనీ, రాజ్యంకూడా శత్రువుల వశమైందనీ, భార్యాపుత్రులతో గూడి ఆయన ఇప్పుడు అడవులలో నివసిస్తున్నాడని నాకు తెలిసింది. అయినా ఆయన కుమారుణ్ణి నేను మనసారా ప్రేమిస్తున్నాను.”

అశ్వపతి నారదుణ్ణి చూచి “మునీంద్రా! మూడు రోకాలలోనూ మీకు తెలియని నంగతి లేదు. సత్యవంతుని గుణం, రూపం, శీలం మొదలైన విశేషాలను దయచేసి వివరించండి !” అని ప్రార్థించాడు

నారదుడు ఇలా చెప్పాడు — “రాజా! మీ అమ్మాయి కోరుకొన్న రాజ కుమారుడు ఎప్పుడూ సత్యమే పలుకుతాడు కాబట్టి ‘సత్యవంతుడు’ అని పేరు పొందాడు. అతణ్ణి ‘చిత్రాశ్వుడు’ అని కూడ అంటారు. అతడు మహాతేజస్వి

మహాబుద్ధిమంతుడు, మహాశూరుడు. సౌందర్యంలో కానీ, సౌజన్యంలో కానీ. అతణ్ణి మించిన వాడు మరొకడు లేడు.

ఒక సంవత్సరంకంటే బ్రతకడు :

అయినా కీడెంచి మేలెంచమని పెద్దలంటారు. అందువల్ల సత్యవంతునిలో వున్న లోపం కూడ తెలియజేస్తాను. “ఈ దినం మొదలు సరిగా ఒక సంవత్సరకాలానికి అతడు మరణిస్తాడు. ఈ సంగతి తెలిసికూడ నీకు చెప్పకపోవడం మంచిది కాదని చెబుతున్నాను.”

అప్పుడు రాజు కుమార్తెతో “తల్లీ! మునీంద్రుడి మాట విన్నావు కదా! ఈ మహానుభావుడికి తెలియని దేవరహస్యాలు ఏవీ లేవు. ఈయనమాట తిరుగులేనిది. సంవత్సరకాలానికి మృత్యువువాతపడే భర్త నీకెందుకమ్మా! నామాటవిని మరొక వరుణ్ణి ఎన్నుకో” అని అన్నాడు.

అప్పుడు సావిత్రి “నాన్నా! నా మనస్సు సత్యవంతుడి మీద దృఢంగా లగ్నమై వుంది. ఒకరివై వున్న ప్రేమను మరొకరిపైకి మళ్లించడం కులకన్యలకు ఎంత మాత్రం తగదు. ఏది ఏమైనా నరే నా మనోనిశ్చయం మారదు. నేను త్రికరణ శుద్ధిగా సత్యవంతుణ్ణి పరించాను. ఏ పరిస్థితిలోనూ మరొకరిని వరించలేను” అని నిక్కచ్చిగా చెప్పింది. ఆమాటలు విని రాజు విభ్రాంతి చెందాడు.

సావిత్రి మనోనిశ్చయానికి నారదుడు ఆశ్చర్యపడ్డాడు. ఆమె సౌశీల్యానికి మెచ్చుకొన్నాడు. కుమార్తె నిర్ణయం పట్ల ఏమిచేయాలో తోచక మానంగా తన్ను చూస్తూవున్న రాజుతో ఆయన ఇలా అన్నాడు— “నరేంద్రా! నీకూతురు మహా గుణవతి. పవిత్రమైన ఈమె నిశ్చయాన్ని మార్చటం మనవల్ల కాదు. ఈమె కోరిక మన్నించి సత్యవంతుడితో వివాహము జరిపించు. ఈమె చేసిన పుణ్యంవల్ల చివరికి మేలే జరుగుతుంది”

రాజు మునీంద్రుడి మాటలకు సమ్మతించి ఆయనకు నమస్కరించాడు. నారదుడు తండ్రినీ, కుమార్తెనూ దీవించి దేవలోకానికి తిరిగి వెళ్ళాడు.

ఆశ్రమానికి ప్రయాణం :

అశ్వపతి ఒక మంచి రోజున సావిత్రిని వెంటబెట్టుకొని ద్యుమత్యేనమహా రాజుదగ్గరికి బయలుదేరాడు. బంధువులూ, మంత్రిలూ, పురోహితులూ రాజువెంబడి పయనమయ్యారు. పెండ్లికి కావలసిన వస్తువులన్నీ తీసుకొని అరణ్యమార్గం ద్వారా చివరికి వాళ్ళందరూ ద్యుమత్యేనుడు నివసించే ఆశ్రమం చేరుకొన్నారు.

అందుడై రాజ్యం పోగొట్టుకొని అడవిలో నివసిస్తున్న ద్యుమత్యేనుడికి తన్ను వెదుక్కుంటూ మద్రదేశపు రాజు రావడం ఆశ్చర్యం కలిగించింది. అశ్వపతి రాకకు సంబరపడి ఆయన ఉచిత మర్యాదలు చేసి కుశలం అడిగాడు. అంతదూరం శ్రమ పడి రావడానికి కారణమేమని ఆప్యాయతతో ప్రశ్నించాడు.

అశ్వపతి సావిత్రిచేత ద్యుమత్యేనుడికి అభివందనం చేయించి ఇలా అన్నాడు— “రాజేంద్రా! ఈ కన్యక నాకు ఏకైక పుత్రిక. మావంశాన్ని ఉద్ధరించటానికి ఈమె తప్ప మాకు వేరే దిక్కులేదు. చిరకాలానికి జగన్తాత అనుగ్రహం వల్ల ఈమె మాకు కలిగింది. గుణవంతురాలైన ఈముద్దుల బిడ్డను నీ కొడుకు నత్యవంతుడికిచ్చి నీతో వియ్యమందటానికి నిశ్చయించుకొని వచ్చాను. ఈమెను కోడలుగా పరిగ్రహించి నన్ను ధన్యుణ్ణి గావించు.”

ఆమాటలు విని ద్యుమత్యేనుడు “అయ్యా! మీ ఆశయం మంచిదే. మీతో వియ్యమందడం కంటే మాకు మాత్రం కావలసిందేమున్నది? అయినా మేమిప్పుడు రాజ్యం పోగొట్టుకొని అడవుల పాలయ్యాము. ఈ ఆశ్రమంలో మునివృత్తితో తపస్సు చేసుకొంటున్నాము. అల్లారుముద్దుగా మీరు పెంచుకొన్న ఈ నుకుమారి మాతో గూడా ఈ అడవులలో ఎలా వుంటుంది? ఇక్కడి కష్టాలకెలా ఓర్చుకొంటుంది?” అని అన్నాడు.

అందుకు అశ్వపతి ఇలా బదులు చెప్పాడు — “రాజా! కలిమిలేములు కావడముండదు. నగనగకు పొంగగడం జనగకు, కుంగగడం గీగులకు ఎంజనూజనం

తగదు. నా కుమార్తె మహాధీరురాలు. ఈమె సుఖదుఃఖాలను లెక్కపెట్టదు. మీ బాంధవ్యం మీద ఎంతో ఆశపెట్టుకొని ఇంతదూరం వచ్చాను. నా కోరిక తీర న్నగరించకండి ! ”

కోరుకున్న భర్త దొరికాడు :

ఆ మాటకు ద్యుమత్యేనుడు సంతసించి వివాహానికంగీకరించాడు. ఇరుగు పొరుగున వుండే ఆశ్రమవాసులందరూ పెండ్లికి వచ్చారు. శుభలగ్నంలో సావిత్రి నత్యవంతుల వివాహం పెద్దవేడుకగా జరిగింది. వచ్చిన పెద్దలందరూ వధూవరులను నిండుమనసుతో ఆశీర్వదించారు. అశ్వపతి కూతురికీ అల్లుడికీ వస్త్రాలూ, ఆభరణాలూ, విలువైన వస్తువులూ విశేషంగా ఇచ్చాడు. తరువాత పరివారంతో సహా తనరాజ్యానికి పయనమై పోయాడు.

సావిత్రి కోరుకున్నవతి లభించినందుకు ఎంతో సంతోషించింది. నత్య వంతుడు తగిన సతీమణిని చేపట్టగల్గినందుకు ఆనందించాడు. దాంపత్యం అనుకూలంగావుంటే నంసారానికి మించిన సౌఖ్యం ఏమున్నది ? చిలకా గోరువంకలలాగా అన్యోన్యానురాగంతో కలసిమెలిసి వున్న ఆ నవదంపతులను చూచి ఆశ్రమవాసులందరూ మెచ్చుకొన్నారు.

సావిత్రి విలువైన వస్త్రాలూ, ఆభరణాలూ వదలిపెట్టి అరణ్యవాసానికి తగ్గట్టు నారచీరలు ధరించింది. ఆ నహజనుందరికి అవి కూడా అపూర్వమైన అందాన్నే చేకూర్చాయి. మృదువైన ఆమె మాటలూ, భక్తితో ఆమె చేసే సేవలూ అత్రమామలను అలరించాయి. పతిసేవలో ఆమె ప్రాచీనకాలపు మహాపతివ్రతలను మించిపోయింది. మునిపత్నులు ఆమె వద్ద తాము నేర్చుకోవలసిన నుగుణాలు ఎన్నో వున్నాయని భావించేవారు.

సమీపిస్తున్న గడువు :

రోజులు నుఖప్రదంగా సాగిపోతున్నాయి. కాని నాఠదమహర్షి మాటలు సావిత్రి మనస్సులో ఒకవంక తీరిని వేదన కలిగిస్తూనే వున్నాయి. సివురు గప్పిన సిప్పులా ఆమె తనలో తాను కుములుతూనే పెకి సంతోషంగా వున్నట్లు కనిపించేది.

నారదుడు చెప్పిన నాటినుండి ఆమె తన భర్త ఆయుఃప్రమాణం లెక్కవేసు కొంటూ వచ్చింది. గడువు సమీపించే కొద్దీ ఆమెలో దిగులు ఎక్కువయింది. అయినా ఆమె ఎంతో నిబ్బరంతో వున్నట్లు కనిపించింది.

మూడు రోజుల ఉపవాసవ్రతం :

ఆ తుది రోజులు రానే వచ్చాయి. ఇక నాలుదినాలలో సత్యవంతుడు మరణించనున్నాడు. సావిత్రి తీవ్రభక్తితో భగవంతుణ్ణి ధ్యానించింది. నిష్ఠతో మూడు దినాల ఉపవాసవ్రతం చేపట్టింది. కోడలు ఉపవాస ముంటున్నదని తెలిసి అత్త మామలు “అమ్మా! ఎందుకింత కఠినమైన వ్రతం చేస్తున్నావు?” అని అనునయంతో ఆమెను ప్రశ్నించారు.

ఆమె వినయంగా ఇలా అన్నది — “మీరు నావ్రతం విషయమై విచారించండి! ఒకమేలు కోరి నేనీవ్రతం చేస్తున్నాను. ఎందుకు చేస్తున్నానో తర్వాత మీకే తెలుస్తుంది.” ఈ మాటవిని పెద్దలిద్దరూ ఏమీ అనలేక ఊరకుండిపోయారు.

మూడు రోజులూ గడచిపోయాయి. దారుణమైన ఆ చివరిదినం రానే వచ్చింది. ఆ రోజు సావిత్రి బ్రహ్మముహూర్తానికి ముందే మేల్కొన్నది. జరగబోయే విపత్తు ఆమె కళ్లముందు కదలింది. కట్టలు తెంచుకొంటున్న దుఃఖాన్ని దిగమ్రింగుకొని ఆమె దినకృత్యాలు నెరవేర్చింది. భర్తకూ, అత్తమామలకూ పరిచర్యలు చేసింది. పెద్దలందరకూ సమస్కరించి వాళ్ల దీవనలు గ్రహించింది.

అప్పటికి జాము ప్రొద్దెక్కింది. “మూడుదినాలూ గడచిపోయాయి. ఇక వారణ హరిచేయి” నుని గుఱునుజ్జేనుగు సానిటెజ్ వెసాగు అదిగం గుఱు

సూర్యుడు అస్తమించేవరకూ భోజనం చేయకూడదన్న తన నిశ్చయాన్ని ఆమె ఆయనకు తెలియజేసింది.

ఇంతలో సత్యవంతుడు సమిధలూ, దర్భలూ, పండ్లూ తేవటానికి అడవికి ప్రయాణమైనాడు. సావిత్రి “నేనూ మీతో కూడా అడవికి వస్తాను. తీసుకు పోండి!” అని భర్తను ప్రార్థించింది.

“నీవు మూడు దినాలనుండి ఉపవాసం చేసి చాలా నీరసంగా వున్నావు. నాతో రాలేవు. అడవిలో నడవడం చాలాకష్టం,” అని సత్యవంతు డన్నాడు. అందుకు ఆమె “నాథా! ఉపవాసం వల్ల నాకు ఏ విధమైన శ్రమా లేదు. మీతో నడుస్తుంటే ఎక్కడైనా నాకు కష్టమనిపించదు. అడవిలో ఎన్నోరకాల పూలూ, పండ్లూ, తీగలూ, మృగాలూ, పక్షులూ వుంటాయని విన్నాను. ఆ వింతలన్నీ కళ్లారా చూడాలని ఎన్నో దినాలనుంచీ అనుకొంటున్నాను. ఈ దినం ఎలాగైనా మీతో రావాలని నిశ్చయించుకొన్నాను. తప్పక నా కోరిక తీర్చండి!” అని బ్రతిమాలుకొన్నది.

సత్యవంతుడు ఆమె కోరికకు నమ్మించాడు. సావిత్రి అత్తమామలకు నమస్కరించి భర్తతో అడవికి వెళ్లటానికి అనుమతించమని ప్రార్థించింది. కోడలు ప్రయంగా అడిగిన ఆ ఒక్కకోర్కెను కాదనలేక వాళ్లూ అందుకు అంగీకరించారు.

అడవికి ప్రయాణం :

దంపతులిద్దరూ అడవికి బయలుదేరారు. మనసులోని తాపాన్ని బలవంతంగా అణచుకొని ముఖంపై చిరునవ్వులొలికిస్తూ సావిత్రి భర్త అడుగుజాడలో నడిచింది. మెల్లగా నడుస్తూ వాళ్లు పరిసరంలో వున్న అరణ్యం చేరుకొన్నారు.

సత్యవంతుడు అందమైన అక్కడి దృశ్యాలను భార్యకు చూపుతూ ఇలా అన్నాడు — “సావిత్రి! ఆ మడుగులో అలలపై విలాసంగా విహరిస్తున్న రాజ హంసలెంత అందంగా వున్నాయో చూడు. ఈ చెరువూలా ఆ తీగచిగులూలా

ఎంత ముచ్చటగా వున్నాయి ! మనం నాటి పెంచిన చెట్లూ, తీగలూ ఇంత మనోహరంగా వుంటాయా? ఈ తీగ ఆ చెట్టును ఎలా పెనవేసుకొన్నదో చూచావా? పూదేనెలు ఆస్వాదిస్తూ యుమ్మంటున్న తుమ్మెదలూ, పండ్లు రుచిచూస్తూ కిల కిల మంటున్న చిలుకలూ కళ్ళకింపు గొల్పుతూ వీనులకు విందు చేస్తున్నాయి.”

సావిత్రి అతనితో ఉచితమైన మారు మాటలు పలుకుతూ అతని వాలకింగమనిస్తూ వెంట నడిచింది.

అక్కడ సత్యవంతుడు రకరకాలైన తియ్యని పండ్లకోసి బుట్ట నింపాడు. తర్వాత గొడ్డలితో కట్టెలు చీలుస్తూ అలసిపోయినట్లు కనిపించాడు. క్రమంగా అతడి బడలిక తీవ్రమయింది. ఇక ఎంతమాత్రం నిలవలేక వశం తప్పి గొడ్డలి నేలపై వదిలేశాడు. ముఖవికాసం కోల్పోయి భారంగా నిట్టూర్పులు విడుస్తూ విషాదంతో అర్ధాంగిని చూచి ఇలా అన్నాడు —

“సావిత్రి! నాకేమో ఒంట్లో బాగాలేదు. తలగిరున తిరుగుతున్నది. మనసు స్వాధీనం తప్పుతున్నది. ఎవరో శూలంతో పొడిచినట్లున్నది. ఇక నిల బడలేను. కొంతసేపు ఇక్కడ పడుకొంటాను.”

వెంటనే సావిత్రి భర్త శిరస్సుకు తన వొడిసి దిండుగా చేసింది. రాజపుత్రుడు ఆమెపై తల వ్రాలుస్తూ సోలి పడిపోయాడు. క్షణంలో అతడి శరీరం చైతన్యం కోల్పోయి నట్లయింది.

యమ సందర్శనం :

ఆ మరుక్షణంలో సావిత్రి ఎదురుగా ఒక దివ్యపురుషుణ్ణి చూచింది. అతని శరీరం కాటుకలా నల్లగా వున్నది. పండ్లు వాడిగానూ, భీకరంగానూ వున్నాయి. కళ్లు చింతనిప్పులులా ఎర్రగా వున్నాయి. అతడి వైపు చూడటానికే భయంవేస్తున్నది.

ఆ పురుషుడు వడి వడిగా సత్యవంతుణ్ణి సమీపించాడు. సావిత్రి భర్త తల నేలపై వుంచి భయంతో లేచి నిలబడింది. ఆ దివ్యపురుషుడికి నమస్కరించి “అయ్యా! మీరెవరు? ఏమి చెయ్యాలని ఇక్కడికి వచ్చారు?” అని వినయంతో ప్రశ్నించింది.

ఇతడు ఆమె తన్ను చూడగలిగినందుకు ఆశ్చర్యపడి ఇలా అన్నాడు —
“అమ్మా! నేను యమధర్మరాజును. జీవుల కర్మగతిని బట్టి ప్రాణాలు హరించేవాణ్ణి నేనే. వాళ్లను నాలోకానికి తీసుకుపోయి వాళ్ల వాళ్ల పాపకర్మలకు తగిన శిక్షలు విధిస్తూ వుంటాను. సాధారణంగా నేనెవరికీ కనిపించను. పాతి వ్రత్యమహిమ వల్లనే నీవు నన్ను చూడగలిగావు.

నీ భర్తకు అంత్యకాలం సమీపించింది ఇతడు మహాపుణ్యాత్ముడు. ఎన్నో ధర్మకార్యాలు చేసిన వాడు. అందువల్ల ఇతని ప్రాణాలు హరించటానికి భటులను పంపక నేనే న్యయంగా వచ్చాను.”

అలా చెప్పి యముడు వెనువెంటనే సత్యవంతుని దేహానుండి జీవుణ్ణి వేటుచేసి భయంకరమైన పాశంతో బంధించి పట్టుకొని దక్షిణదిశగా పయనించాడు.

సావిత్రికి శోకం పెల్లుబికింది. అయినా అలాంటి పరిస్థితుల్లో దుఃఖిస్తూ కూర్చుంటే ప్రయోజన మేమిటి? వెంటనే ఆమె ధైర్యం తెచ్చుకొని కర్తవ్యం నిర్ణయించు కొన్నది. భర్త శరీరాన్ని ఒకచోట నురక్షితంగా వుంచింది. తొట్రుపాటుతో పాదాలు వణకుతున్నా లెక్కచేయకుండా యముణ్ణి అనుసరించి నడిచింది.

వెంటవస్తున్న సావిత్రిని చూచి యమధర్మరాజు “అమ్మా! ఎందుకిలా వస్తున్నావు. ఈదారిలో నడవటం చాలాకష్టం. తిరిగి వెళ్లు” అని మృదువుగా చెప్పాడు.

అందుకు సావిత్రి ఇలా అన్నది — “ధర్మరాజా! పతులుపోయే చోటికి సతులుపోవడం ధర్మం. పతినే గతిగా భావించిన నేను పతిని విడచి ఎలా వుండ గలను? మీరు అనుగ్రహములతో నేనెక్కడికైనా గాగలను.

లోకంలో అన్నింటికన్నా ధర్మం ప్రధానమంటారు. అలాంటి ధర్మాన్ని రక్షించేవారు మీ వంటి సజ్జనులే. మీబోటి మహానుభావుల దర్శనం వ్యర్థంకాదు. మీమ్మల్ని సందర్శించి మీ అనుగ్రహం పొందకుండా నేను ఊరక తిరిగిపోతానా? ”

ఆ మాటలకు యముడు సంతోషించి యిలా అన్నాడు —

మొదటివరం - మామగారికి దృష్టి :

“అమ్మా ! నీవు చాలా తెలివైనదానివి. నీ మాటలు నాకెంతో ముచ్చటగా వున్నాయి. నీభర్త ప్రాణాలు తప్ప ఇంకేదైనా ఒక వరం కోరుకో! ఇస్తాను ”

సావిత్రి ఆయనకు నమస్కరించి “దేవా ! మీరెంతో దయామూర్తులు. మీమ్మల్ని ఎలా స్తుతించాలో నాకు తెలియడం లేదు. అందుడై రాజ్యం పోగొట్టుకొని అరణ్యంలో వున్న మా మామ ద్యుమత్యేన మహారాజుకు కన్నులు వచ్చేటట్టు అనుగ్రహించండి ! ” అని వేడుకొన్నది

యముడు ఆమె కోరిక అనుగ్రహించి “ఇక నీవు నాతో రావడ్దు. నా మాటవిసి తిరిగిపో ” అని చెప్పి చరచరా సాగిపోయాడు. సావిత్రి అంతటితో నిలవక ఆయనవెంట మళ్ళీ పయనించింది.

రెండవ వరం - మామగారికి తిరిగి రాజ్యం :

అలా పయనిస్తూ ఆయనను ఇలా ప్రార్థించింది — “మహానుభావా ! ఆర్యులు ఎవ్వరికీ అవకారం తలపెట్టరు. దీనులను దయతో కాపాడుతారు. ఎవ్వరు ఏది కోరినా ఇవ్వటానికి వెనుకాడరు. ఆశ్రయించిన వారిని ఎట్టి పరిస్థితులలోనూ విడనాడరు. ఇవి మీలాంటి పెద్దలు పాటించే ధర్మాలు. మీరు నాక్షాత్తూ ధర్మదేవతలు మీకు తెలియని ధర్మం ఏమున్నది? అందరిపట్లా మీరు సమభావంతో వ్యవహరిస్తారు. అందువల్లనే లోకమంతా మీమ్మల్ని పూజిస్తుంది. జీవుల పాపాలు పోగొట్టే వారు మీరే. మీరను శేషశాశ్వత ఒక మనుషుని కాపాడగలగ ? ”

అప్పుడు యముడు “ సావిత్రి! ఎండలో దప్పిగొన్న వాడికి చల్లని పానీయం లాగా ఉచితమైన నీ పలుకులు నాకెంతో ఆనందం కలిగిస్తున్నాయి. నీకు మరొక వరం ఇవ్వదలచాను. సత్యవంతుడి ప్రాణాలు తప్ప ఇంక ఏదైనా కోరుకో” అని చెప్పాడు

ఆమె “ దేవా! శత్రువుల చేజిక్కిన రాజ్యం మళ్ళీ ద్యుమత్యేన మహారాజుకు వశమయ్యేటట్లు కరుణించండి!” అని ప్రార్థించింది. ధర్మదేవత ఆమె రెండవ కోరికను గూడా ప్రసాదించాడు.

తర్వాత యముడు “ సావిత్రి! ఇంక నీవు నీలువు. ఈ దారి చాలా కష్టమైనది. నీ సుకృతం ఫలించింది. భర్తమీదా, అత్తమామలమీదా నీకున్న భక్తి సార్థకమయింది. ఇకమీద నీవు రావటానికి ఏ మాత్రం వీలులేదు. ఇది మానవులు నడిచే దారి కాదు. ఇక్కడి నుండి తిరిగిపో” అని హెచ్చరించి చకచకా కదిలి పోయాడు.

మూడవ వరం — తండ్రికి పుత్రసంతతి :

అయినా సావిత్రి తన పట్టు వదలలేదు. ధీరులు అనుకొన్న పని సాధించే దాకా వదలరు కదా! యముణ్ణి అనుసరించి నడుస్తూనే ఆమె ఇలా ఆయనకు విన్నవించింది —

“ ధర్మరాజా! ధర్మాత్ములు ఏది ఏమైనా ధర్మకార్యాలు వదలరు. వాళ్ళ హృదయాలలో మోహం మొదలైన దుర్గుణాలకు చోటు వుండదు. ధర్మాన్ని రక్షించే వారిని ధర్మమే రక్షిస్తుంది. ధర్మంతప్పి చరించే వాళ్ళకు కీడు తప్పదు.

పతిని అనుసరించడమే సతులకు పరమధర్మం. అలాంటి ధర్మం నే నెలా వదలగలను? ఎన్ని కష్టాలు వచ్చినా ధర్మం తప్పడం పాడి గాదని మీకు మాత్రం

ఆ మాటకు యముడు ప్రసన్నుడై “అమ్మా! నీవు ధర్మం పాటిస్తున్నావు. అందువల్ల నీ మీద నాకెంతో ప్రీతిగావుంది. నీకు మరొకవరం ఇవ్వాలనుకొన్నాను. భర్త జీవితం తప్ప నీకు కావలసిందేమైనా కోరుకో” అని అన్నాడు.

సావిత్రి ఆయనకు చేతులు జోడించి “దేవా! మీ దయ అపారం. మీ అనుగ్రహానికి పాత్రమై నా జీవితం ధన్యమయింది. మా తండ్రి అశ్వవతికి పుత్ర సంతతి లేదు. ఆయనకు కొడుకులు కలిగేటట్లు వరం ప్రసాదించండి! అని ప్రార్థించింది.

యమధర్మరాజు ఆమెకు మూడవ వరం కూడా యిచ్చి “సావిత్రి! నీవు చాలా దూరం వచ్చావు. ఎంతో అలసిపోయావు. ఇకపై దారి నీవు నడవటానికి వీలుగాదు. ముళ్ళూ, రాళ్ళతో నిండిన ఈ దారిలో నీవు కాలు పెట్టలేవు. పైగా క్రూర జంతువులూ, తేళ్ళూ, పాములూ తిరిగే ప్రాంతమిది. నీ కోరికలన్నీ నెరవేర్చాను గదా! ఇంకా నన్నెందుకు వెంబడిస్తున్నావు. తిరిగి వెళ్లు” అని చెప్పాడు.

అప్పుడా పతివ్రత ధర్మదేవతతో ఇలా విన్నవించింది — “దేవా! నా నాథుడిమీద తప్ప నా మనస్సు ఇంక దేనిమీదా లేదు. భక్తితో నా భర్తనే ఎప్పుడూ స్మరిస్తున్నాను. సతులకు పతిని మించిన దైవం లేదు కదా! నా పతిదేవతను అనుసరించడం కంటే నాకు పరమధర్మం ఏమున్నది? అలాంటప్పుడు నాకు అలసట ఎలా కలుగుతుంది?

అంతేకాదు ధర్మాత్ములూ, పుణ్యాత్ములూ అయిన మీబోటి పెద్దల దర్శనం దుర్లభం. మహనీయుల సంసర్గం వల్ల పాపాలన్నీ పటాపంచలవుతాయి. ఈ భూమికి పవిత్రత చేకూర్చేది మీ వంటి మహానుభావులే. వాళ్ళ ప్రభావం వల్లనే సూర్య చంద్రులు క్రమం తప్పక ఆకాశంలో సంచరిస్తున్నారు. నముద్రాలు హద్దు మీరక నిల్చివున్నాయి. కుల పర్వతాలు కదలకుండా స్థిరంగా వున్నాయి. మహాత్ముల అను

నా పూర్వ పుణ్యంవల్ల ధర్మమూర్తు లయిన మీతో సాంగత్యం కలిగింది. ఎలాంటి వారికైనా ఏడుమాటలతో పెద్దల చెలిమి లభిస్తుందంటారు. మీతో నేను ఎన్నోమాటలు పలికాను. అందువల్ల మన యిద్దరికీ గట్టి మైత్రి కుదిరింది.

మిత్రుల కోరికను పెద్దలెప్పుడూ కాదనరు. ధర్మాత్మా ! నా కోరిక మన్నించి నన్ను కృతార్థురాలిని చెయ్యండి ! ”

నాల్గవ వరం — భర్త జీవించాలి :

ఈ మాటలు వినగానే యముడి హృదయంలో దయారసం ఉప్పొంగింది. వెంటనే ఆయన “ సావిత్రి ! నీ ప్రార్థన నన్ను ప్రసన్నుణ్ణి చేసింది. నీ కిష్టమైన మరొక వరం యిస్తాను. కోరుకో ” అని పలికాడు

నంతోషంతో సావిత్రి కన్నులు పిప్పారాయి ఆమె యముని పాదాలపై వ్రాలి ఇలా ప్రార్థించింది — “ దేవా ! ఇంతకుముందు వరాలు ప్రసాదిస్తూ మీరు నన్ను భర్త ప్రాణాలు తప్ప మరేమైనా కోరుకొమ్మనేవారు. ఇప్పుడామాట లేదు. నిజంగా నా నుకృతం ఫలించింది. మీ దయను నేనేమని కొనియాడేది ?

భర్త మరణించిన స్త్రీ బ్రతుకు బ్రతుకే కాదు. అలాంటి స్త్రీని ఎవరూ గౌరవించరు. మంగళ కార్యాలలో గూడా ఆమెకు ప్రవేశం లేదు. నా భర్త మహా కీర్తిశాలి, నద్గుణసంపన్నుడు. ఆయన లేకుండా నేను జీవించలేను. ధర్మాత్మా ! నా నాథుడు జీవించేటట్లు అనుగ్రహించండి ! ఇంతకంటే నాకు కావలసిందేమీ లేదు. ”

సత్యవంతుడు తిరిగి బ్రతికాడు :

యమధర్మరాజు ఆమె ప్రార్థన అంగీకరించాడు. సత్యవంతుణ్ణి పాశం నుండి విడిపించి “ అమ్మా ! నీ కోరిక ప్రకారం నీ భర్తను విడిపిస్తున్నాను. ఇతడు చాలాకాలం లోకంలో జీవిస్తాడు. నూరుమంది కొడుకులను కంటాడు తన శిశువు వానిగు గిడు లా వానినిగనజేస్తాడు అనేక యజ్ఞాలు చేసి దేవతలకు తన

కలిగిస్తాడు. ఇతని వంశం చిరస్థాయిగా వర్ధిల్లుతుంది ” అని ఆశీర్వదించి అంత ర్ధానమై పోయాడు.

సావిత్రి ఆనందంతో భర్త శరీరాన్ని వుంచిన చోటికి వెంటనే తిరిగి వెళ్ళింది. అక్కడ అతని తల తన తొడపై బెట్టుకొని కూర్చున్నది. కొంతసేపటికి సత్య వంతునిలో చైతన్యం కలిగింది.

ఎవడో నన్ను గట్టిగా లాగాడు :

అతడు సావిత్రిని చూచి “సావిత్రి! నేను చాలాసేపు నిద్రపోయాను. నన్ను నీవెందుకు వేల్కొలపలేదు? ఎవడో బలవంతు డొకడు గట్టిగా నన్ను పట్టి లాగినట్లున్నాడు. అతడు ఎవడో గమనించావా? అది కలగాదు. నిజంగా జరిగినట్లే వుంది. నాకెందుకో చాల భయం వేసింది. అసలు ఏం జరిగిందో చెప్పు” అని అడిగాడు.

అప్పుడు సావిత్రి ఇలా అన్నది — “జరిగిన సంగతి అంతా రేపు చెబుతాను. ఇప్పుడు చీకటి పడింది. ఇంక ఇక్కడ మనం ఆలసించడం మంచిదికాదు అదిగో! రాక్షసులు అప్పుడే ఇటూ అటూ తిరగడం ప్రారంభించారు. నక్కలు అరుస్తున్నాయి. జింకల మందలు తమ నివాసాలకు తిరిగి వెళ్తున్నాయి. త్వరగా ఆశ్రమానికి తిరిగి పోదాం. ఇప్పటికే ఎంతో కాలం మించిపోయింది. మీ తల్లిదండ్రులు మన కోసం అదుర్దాతో ఎదురుచూస్తూ వుంటారు. శీఘ్రంగా వెళ్లి వాళ్లకు సంతోషం కలిగించాలి. లేకపోతే వాళ్లు బాధపడతారు ”

సావిత్రి ఎంతగా చెప్పినా సత్యవంతుడు పైకి లేవలేకపోయాడు. అతడింకా శోకం నుండి తేరుకోలేదని గుర్తించి ఆమె మళ్ళీ ఇలా చెప్పింది —

“నాథా! చీకటి క్షణక్షణానికి దట్టంగా క్రమ్ముకొంటున్నది. ఇక్కడికి మన ఆశ్రమం చాలా దూరం. మీరింకా శ్రమ పడినట్లు వేరు అనుకుంటున్నారని

వీలుగాని పక్షంలో ఈ రాత్రికి ఇక్కడే వుండిపోదాం. తెల్లవారగానే బయలుదేరి పోవచ్చు. ఏమి చేయాలో సెలవివ్వండి”.

అప్పుడు సత్యవంతు డిలా అన్నాడు — “సావిత్రి! తల నొప్పి తగ్గి పోయింది. ఇప్పుడిప్పుడే శరీరం శక్తి వుంజుకుంటూ వుంది. మెల్లగా నడుస్తాను. తల్లిదండ్రులను వదిలేసి మనం ఈ అడవిలో ఎలా ఉండగలం? నేనెప్పుడూ వాళ్లను వదిలి ఇంతసేపు ఉండలేదు. ఇంతవరకూ మనం వెళ్లనందుకు వాళ్లు ఏమనుకొంటున్నారో? ఎలా ఉన్నారో?”

సంధ్యాసమయంలో కూడా మా తల్లి నన్ను ఇల్లు వదిలి వెళ్లనిచ్చేది కాదు. ఇప్పుడామె ఎంతగా దిగులుపడి వుందో? అసలే వాళ్లు మూడుకాళ్ల ముసళ్లు. పైగా కళ్లులేని కబోదులై అల్లాడుతున్నారు. ఆశలన్నీ మనమీదే పెట్టుకొని జీవిస్తున్నారు. ఈ పరిస్థితిలో సమయానికి మనం ఇల్లు చేరకపోతే ఎంతగా విలపిస్తున్నారో?

అడవికి రాగానే పళ్లు కోసుకొని మనం అప్పుడే తిరిగిపోయి వుండవలసింది. అనవసరంగా జాగు చేశాం. దైవం మనల్ని పరీక్షించటానికే ఈ చిక్కులు కలిగించినట్లుంది! మా నాన్న చాల కంగారుపడి వుంటాడు. నన్ను గురించి ఆశ్రమంలో వుండేవాళ్ల నందరినీ మాటిమాటికీ అడుగుతూ వుంటాడు. సావిత్రి! ఇంకా వాళ్లు జీవించే వుంటారా? వాళ్ల కేమైనా విపత్తు జరిగేవుంటే మన మిప్పుడు పోయి మాత్రం లాభమేముంది?”.

ఇలా అంటూ సత్యవంతుడు కన్నీరుకారుస్తూ శోకించాడు. అప్పుడు సావిత్రికి కూడా దుఃఖం ముంచుకు వచ్చింది. అయినా ఆమె ధైర్యం తెచ్చుకొని భర్తను వోదార్చింది. మెల్లగా తన చేతులతో అతణ్ణి పట్టుకొని పైకి లేపింది.

ఆశ్రమానికి తిరిగిరాక :

సత్యవంతుడు వంటి దుమ్ము దులుపుకొని నడవటానికి సిద్ధమయ్యాడు. సగడబూట నొయడల కషమని సావిత్రి దాని అక్కడే ఒక చెట్టుకు తగిలించింది.

భర్త ఎడమ చెయ్యి తన భుజంపై పెట్టుకొని కుడిచేత అతణ్ణి పట్టుకొని మెల్లగా నడిపించుకొంటూ ఆశ్రమంవైపు నడిచింది.

ఇంతలో ధర్మదేవత ప్రసాదించిన వరప్రభావం వల్ల అక్కడ ద్యుమత్యేనుడికి కళ్ళు కనిపించాయి, ఆయన ఆశ్రమం నలువైపులా చూచాడు. ప్రియమైన కొడుకు కనిపించకపోయేసరికి ఆయనకు అంతా శూన్యంగా తోచింది. అందువల్ల కళ్ళన్నా కళ్ళలేనివానిలా భార్యతో గూడి ఏడవటం మొదలుపెట్టాడు. అక్కడ వున్న మునుల నందరినీ సత్యవంతుణ్ణి చూచారా? అని అడిగాడు. కొడుకు సద్గుణాలు మాటిమాటికీ పేర్కొంటూ విలపించాడు. ధైర్యం కోల్పోయి పెద్దగా శోకించాడు.

ఆయన ఏడుపు విని ఆశ్రమవాసులందరూ చుట్టూ గుమిగూడారు. ఉన్నట్టుండి ఆయన కళ్ళు కనిపించినందుకు అక్కడి వాళ్ళందరూ ఆశ్చర్యపడ్డారు. తగిన మాటలతో ఆ వృద్ధ దంపతులను వోదార్చారు.

తర్వాత కొంత సేపటికి సావిత్రీసత్యవంతులు అక్కడికి చేరుకొన్నారు. వాళ్ళను చూడగానే వృద్ధ దంపతుల కళ్ళ నుండి ఆనందబాష్పాలు రాలాయి. వాళ్ళు కొడుకును కౌగిలించుకొని సంతోషంతో ఉప్పొంగిపోయారు. మునులందరూ వాళ్ళను చూచి ఆనందించారు.

“ఇంత సేపు అడవిలో ఎందుకు ఉన్నారు?” అని ద్యుమత్యేనుడు కొడుకును అడిగాడు.

అప్పుడు సత్యవంతుడు తండ్రితో ఇలా అన్నాడు — “నాన్నా! ఇక్కడ నుండి మేము నేరుగా అడవికి వెళ్ళాం. అక్కడ కావలసినన్ని పళ్ళు కోనుకొన్నాం. తర్వాత కట్టెలు చీలుస్తూవుండగా నాకు తీవ్రమైన తలనొప్పి కలిగింది. వొళ్ళంతా శూలాలతో గ్రుచ్చినట్టు పోటు పుట్టింది. ఆ బాధ భరించలేక అక్కడే పడుకొన్నాను. ఇంతలో ఎవడో ఒక పురుషుడు వచ్చి కలలో నన్ను పట్టి లాక్కుపోయాడు”.

యముడనుగ్రహించాడు :

ఆ పైన సావిత్రి మామతో ఇలా చెప్పింది — “మీ కుమారుడికి ఈ పుస్తకముని ముందొకసారి నారదమహర్షి చెప్పగా నేను విన్నాను. మునీంద్రుడిమాట తప్పదని భావించి నేను ఏమాత్రం ఏమరుపాటు లేకుండా ఈయనతో గూడా అడవికి వెళ్లాను. అక్కడ బడలికతో ఈయన పడుకోగానే యమధర్మరాజు వచ్చాడు. ఈయనశరీరంనుండి జీవుణ్ణి వేటుచేసి పాశంతో బంధించి అతడు యమలోకానికి బయలుదేరాడు.

నేను వెంట నడుస్తూ పలువిధాల ఆయన మనస్సు కరిగేటట్లు ప్రార్థించాను. దయామూర్తి అయిన ఆ దేవుడు నా స్తుతికి మెచ్చుకొని నాకు నాల్గు పరాలు ప్రసాదించాడు. అందులో ఒక వరం వల్ల మళ్ళీ మీ కుమారుడు జీవించగలిగాడు.

తక్కిన మూడు వరాలలో ఒకవరం వల్ల మీకు కళ్లు కనిపించాలనీ, రెండవ వరంవల్ల మీకు రాజ్యం ప్రాప్తించాలనీ, మూడవ వరంవల్ల మా ఉండ్రకి కొడుకులు కలగాలనీ ప్రార్థించాను. ధర్మదేవత దయతో నా ప్రార్థనలన్నీ అంగీకరించి నన్ను అనుగ్రహించాడు”.

కోడలి మాటలువిని వృద్ధ దంపతులు ఆనందసాగరంలో తేలిపోతూ ఆమె సీలా అభినందించారు- “తల్లీ! కష్టాలనే సముద్రంలో మునిగిపోయిన మావంశాస్థి గట్టెక్కించావు. నీ చరిత్ర లోక పూజ్యమమ్మా!”

అక్కడ మునులందరూ జరిగిన సంగతి తెలుసుకొని సావిత్రి గొప్పతనం గుర్తించారు. ఆమెను ప్రశంసిస్తూ ఆశీర్వాదించి తమ తమ నివాసాలకు వెళ్లారు.

ద్యుమత్యేనునికి రాజ్యప్రాప్తి :

తర్వాత కొద్ది రోజులకు ద్యుమత్యేనుడి మంత్రిలూ, సేవకులూ, పౌరులూ ఆశమానికి వచ్చి “రాజా! మీ శత్రువు తన సేవకులలో కలిగిన అంతఃకలహం

ఎల్ల బంధుమిత్రవర్గంతో సహా మరణించాడు. ప్రజలందరూ మళ్ళీ మీకే పట్టం కట్టాలని కోరుతున్నారు. రాజ్యమంతటా మీ విజయఘోషలే కనిపిస్తున్నాయి. మీ తపోబలంతో మళ్ళీ మీకు కళ్ళు కనిపిస్తున్నాయి. ఇప్పుడు మిమ్మల్ని చూడగానే మా కళ్ళు చల్లబడ్డాయి. మా కోరిక మన్నించి వెంటనే బయలుదేరి రాజ్యానికి రండి !” అని ప్రార్థించారు.

ద్యుమత్సేన మహారాజు వాళ్ళమాటలు విని సంతసించాడు. వెంటనే ఆశ్రమ వాసులందరితో ‘ వెళ్లి వస్తాను ’ అని చెప్పి వాళ్ళ అనుమతి తీసుకొన్నాడు. కొడుకుతో గూడా భద్రగజాన్ని అధిష్టించాడు. సతీసమేతుడై పరివారంతో సహా బయలుదేరి వెళ్లి మళ్ళీ రాజ్యం చేజిక్కించుకొన్నాడు. తర్వాత పౌరుల అనుమతితో సత్యవంతుణ్ణి యువరాజును చేశాడు. ధర్మం తప్పక రాజ్యం పాలించి కీర్తిమంతు శయ్యాడు.

ఈ విధంగా సావిత్రి తన పాతివ్రత్య ప్రభావంతో తన్నూ, భర్తనూ, అత్త మామలనూ, తల్లిదండ్రులనూ ఉద్ధరించి లోకపూజ్యురాలై ప్రసిద్ధి వహించింది.

